

Яковлев І. П.,

здобувач кафедри морського та митного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРЕДМЕТНО-КІЛЬКІСНИЙ ВИМІР

Анотація. Статтю присвячено аналізу об'ємної сторони публічного адміністрування у сфері державної митної справи. Розкрито зміст державної митної справи, її співвідношення з державною митною політикою та обсягом поняття «сфера державної митної справи». Обґрунтовано, що державна митна справа – публічне адміністрування, яке здійснюється лише митною системою, виступаючи однією зі складових публічного адміністрування у сфері державної митної справи. Виявлено фрагментарність законодавчої відмови від використання терміна «державна політика у сфері державної митної справи». Охарактеризовано сутнісне навантаження прикметника «державний» під час позначення основних митно-правових категорій.

Ключові слова: публічне адміністрування, державна митна справа, державна митна політика, сфера державної митної справи.

Постановка проблеми. Доктринальне розроблення проблематики публічного адміністрування у сфері державної митної справи є новим і неосвоєним напрямом митно-правової науки. Відповідний стан обумовлюється насамперед динамікою змісту категорії «адміністрування» в публічних галузях юриспруденції та набуттям нею відносно стабільних якісних властивостей у контексті демократизації виконавчо-розпорядчої активності владних структур, що забезпечило охоплення поняттям більшості позитивних показників відкритого урядування, досягнень у розбудові «сервісної держави» тощо. Цінний фундамент для пізнання цієї тематики становлять теоретичні напрацювання відомих фахівців у галузі митного права щодо державного управління у сфері митної справи, адміністративної діяльності митних органів, їх правового статусу й оновлених методів регулятивного впливу (роботи таких авторів, як О.В. Абакуменко, Є.В. Додін, А.Б. Калюта, Б.А. Кормич, С.В. Ківалов, В.Т. Комзюк, Т.Д. Мармилова, В.Я. Настюк, Д.В. Приймаченко, В.В. Прокопенко та інші).

Водночас комплексне пізнання змісту й галузевої специфіки публічного адміністрування залишається на порядку денному, значною мірою корелюючись із досягненнями вітчизняних адміністративістів. Уже первинна спеціалізація останніх дозволила автору обґрунтувати низку висхідних тез щодо таких аспектів: пріоритетності широкого (неінструментального) розуміння поняття «публічне адміністрування» у сфері державної митної справи; його змістовного й об'ємного превалювання над категорією «державне управління»; недопустимості отождолення термінів «митне адміністрування» та «адміністрування митних платежів»; включення до публічного адміністрування як зовнішніх, так і внутрішніх упорядковувачих заходів; передчасності (і позачасової даремності) нормативного закріплення дефініції «публічне адміністрування». Водночас постала необхідність вирішення низки інших питань: щодо сутнісних меж поняття «публічне адміністрування» серед сукупності всіх заходів і процесів,

які впорядковують митну сферу; щодо змісту державної митної справи та обсягу терміна «сфера державної митної справи».

Метою статті є дослідження вказаних теоретичних аспектів у контексті ідейно-об'ємних характеристик предмета адміністрування – сфери державної митної справи.

Виклад основного матеріалу. Пізнання *сфери державної митної справи* як сектора суспільних відносин, що зазнає владного впливу, потребує попереднього окреслення змісту *державної митної справи*, що виступає як основна етимологічна (а можливо, і змістовна й кількісна) монада відповідного сектора. З огляду на положення ч. 1 ст. 7 Митного кодексу України (далі – МК України) [1] державна митна справа являє собою сукупність заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Показово, що в МК України закріплюються насамперед конкретні складові державної митної справи: встановлення порядку та умов переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль і митне оформлення, застосування механізмів тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції під час її ввезення на митну територію України, запобігання й протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація та забезпечення діяльності органів доходів і зборів. При цьому перелік є відкритим, оскільки завершується посиланням на «інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері», що нібито дозволяє зробити первинний висновок про включення до змісту державної митної справи всіх заходів втілення відповідної політики.

Незважаючи на очевидність такого судження, його базування на законодавчо закріпленій дефініції, варто наголосити на невідповідності подібної тези багатьом доктринальним напрацюванням. Так, Д.В. Приймаченко наголошує, що митна справа є лише одним із багатьох засобів (інструментів) реалізації митної політики [2, с. 27, 32–33]. Відповідну позицію можна було б пояснити іншим нормативним підґрунтям, адже це судження висловлено ще в 2007 р., тобто в період дії МК України від 11 липня 2002 р. Останній у ст. 2 визначав вичерпний зміст митної справи: «Порядок переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, митне регулювання, пов'язане з встановленням та справлянням податків і зборів, процедури митного контролю та оформлення, боротьба з контрабандою й порушеннями митних правил спрямовані на реалізацію митної політики України» [3]. Вказане дозволяло припускати, що інші заходи, покликані втілювати відповідну політику, не охоплюються змістом митної справи, яка у свою чергу не є вичерпним засобом реалізації системи принципів і напрямів державної активності у сфері захисту своїх митних інтересів та забезпечення митної безпеки.

Розкрите пояснення неузгодженостей розуміння митної справи, що базується лише на відмінності офіційних текстів, є більш емпіричним, ніж теоретичним. У цьому разі логіка пізнання має швидше ставити питання про повноту й точність спеціальних норм-дефініцій, їх адекватне розуміння, а не обумовлюватися зміною законодавчих формулювань щодо наукових категорій. Таким чином, необхідне звернення до змістовних характеристик митної справи в її співвідношенні з митною політикою. З огляду на достатній рівень розробленості відповідної проблематики розкриємо лише найбільш значимі для нашої теми аспекти.

Згідно зі ст. 5 МК України державна митна політика – це система принципів і напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Відповідно до змісту ч. 1 ст. 7 МК України та її попереднього трактування державна митна справа могла б визначатись як уся діяльність щодо реалізації цієї політики. Проте якщо звернутись до суб'єктного кола відповідної діяльності, то виявимо, що безпосереднє здійснення державної митної справи покладається на органи доходів і зборів (ст. 543 МК України). Отже, у контексті безпосередньої активності розглядувана «справа» – це виконавчо-розпорядча впорядковуюча практика лише спеціально уповноважених одиниць державного апарату (митних органів). Рационально було б виділити суб'єктів безпосереднього (митна система) та опосередкованого (Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України тощо) втілення «справи». Однак провести подібну класифікацію не дозволяє нормативно закріплений принцип «виключних повноважень органів доходів і зборів України щодо здійснення державної митної справи» (п. 2 ч. 1 ст. 8 МК України). З огляду на фундаментальну природу наведеного положення інші приписи варто трактувати на його основі: вказівка про «безпосереднє» здійснення митної справи органами доходів і зборів є проявом недосконалості юридичної техніки та не може використовуватися з метою розширення кола суб'єктів відповідної діяльності за межі митної системи. Помилковою є теоретична конструкція опосередкованої реалізації митної справи, адже в разі її існування вона мала б реалізовуватись не органами доходів і зборів (безпосередніми суб'єктами), проте лише останні є компетентними для «справи». Уряд, інші органи виконавчої влади, що не входять до митної системи, виконують установчі, номінаційні, забезпечувальні, обслуговуючі функції щодо процесу здійснення митної справи, однак не беруть у ній участі.

Проведений аналіз ст. ст. 5, 8, 543 МК України дозволяє адекватно розуміти відкритий перелік елементів державної митної справи та змушує трактувати «інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи» (ч. 1 ст. 7) лише як заходи, здійснювані системою митної служби, а не взагалі будь-які випадки практичного втілення галузевої політики, що можуть мати місце також із боку інших владних і невладних суб'єктів. Саме такий підхід відповідає закріпленому принципу «виключних повноважень органів доходів і зборів України щодо здійснення державної митної справи».

З огляду на вказане не підтримуємо розширювальне тлумачення Д.Л. Вовком «інших заходів», який «виявив» і позитивно охарактеризував закладену в ст. 7 МК України ідею про те, що митна справа реалізується поряд із митними органами також іншими органами виконавчої влади [4, с. 61]. Відкритий перелік складових митної справи – не нова, а відновлена теоретична проблема, оскільки її підстава (в іншому обсязі) містилась також

у ст. 1 МК України від 12 грудня 1991 р. та піддавалась обгрунтованій критиці науковцями [5, с. 9–12]. Причину відродження вбачаємо в динаміці митної справи (як діяльності органів одного відомства), що обумовило включення низки раніше не актуальних елементів та потребувало нормативного позначення, яке враховувало б подальші перспективи. Розуміння ж цього позначення необхідно базувати на фундаментальних галузевих засадах, закріплених у ст. 8 чинного МК України.

Фахівці, які досліджують механізм реалізації різних векторів державної політики, зараховують до суб'єктів відповідної діяльності також громадські організації, об'єднання громадян, інші інститути громадянського суспільства [6, с. 39; 7, с. 10]. Вважаємо подібне розуміння справедливим і для аналізованої нами сфери. Тому лише така практична реалізація державної митної політики, що здійснюється носіями владних повноважень (безпосередньо митною службою), є державною митною справою. Це вказує на користь пануючої в науці позиції про більшу ширину поняття «митна політика», ніж «митна справа». На наше переконання, порівнювати обсяг цих категорій не є можливим (допустимим) через їх різну природу; вони співвідносяться швидше як зміст та одна з форм. Митна політика – це частина державної політики (входить до групи економічної політики), а митна справа – елемент загальної адміністративної діяльності держави. Показово, що відповідна «справа» визначалась як складова зовнішньополітичної й зовнішньоекономічної діяльності України в ч. 2 ст. 3 МК України 2002 р. З огляду на різну сутність вважаємо неприйнятним зіставлення кількісних меж політики (принципів і напрямів державного розвитку) та владно-впорядковуючої активності носіїв публічної влади, особливо в контексті питання про включення до одного з них змісту іншого. Таким чином, не підтримуємо як тлумачення, що включають митну справу до змісту митної політики [8, ч. 1 ст. 1], так і тлумачення, що зараховують розглядувану політику до складу галузевої управлінської активності [9, с. 33–35].

Митна справа – це діяльність уповноважених державних органів, спрямована на реалізацію цілей і завдань держави у відповідній сфері суспільних відносин. Окремі науковці, з огляду на сутнісні, ретроспективні та імплементаційні прерогативи, небезпідставно обстоюють необхідність її заміни терміном «митна діяльність» [5, с. 10–11; 10, с. 11–12], який зможе розширити зміст сучасного аналога, не обмежуючись виключною відомчою належністю. Негармонійність загальних законодавчих приписів підтверджує об'єктивну необхідність таких оновлень. Поки що ж зауважимо, що ця справа/діяльність є управлінням у традиційному розумінні. Послугуючись оновленим понятійним апаратом публічно-правової науки, скажемо, що це «адміністрування». Навіть якщо виходити з офіційної дефініції, у змісті державної митної справи можна виявити такі неуправлінські (з позиції переосмислення предмета адміністративного права [11, с. 6–7]) складові, як застосування адміністративного примусу, розгляд індивідуальних адміністративних справ та прийняття індивідуальних актів, прийняття зобов'язуючих рішень щодо приватних осіб тощо.

Варто враховувати, що публічне адміністрування (ідентично попередньому поняттю «державне управління» [12, с. 60]) має винятково підзаконний характер. Вказана ознака властива також державній митній справі, яка завжди спрямовується на реалізацію чинного законодавства та здійснюється лише на його основі. Отже, розглядувана «справа» може бути засобом втілення лише тієї частини митної політики, яка знайшла офіційне закріплення в правових актах. Виникає сумнів у зваженості визначення

державної митної справи (надано в ч. 1 ст. 7 МК України) з посиланням на галузеву політику, яка може реалізуватися також невіддільними структурами й поза сферою правового впливу. У зв'язку із зазначеним вважаємо слушними пропозиції окремих учених щодо трактування митної справи через категорію «митне законодавство» [13, с. 144]. Остання більш точно відповідає природі досліджуваної впорядковуючої активності, суть якої полягає в публічному адмініструванні.

Наскільки логічним є словосполучення «публічне адміністрування у сфері державної митної справи», якщо ця «справа» також є публічним адмініструванням? У результаті заміни термінів отримуємо «публічне адміністрування у сфері публічного адміністрування». Можна спробувати уникнути змістовної тавтології шляхом розмежування напрямів упорядковуючої активності держави, яка традиційно розподіляється на внутрішньоорганізаційну та зовнішньоорганізаційну. Митна справа є переважно зовнішнім адмініструванням, яке покликане забезпечити правомірне переміщення товарів і транспортних засобів фізичними та юридичними особами через митний кордон. Натомість просто «публічне адміністрування» (у висхідній фразі) – внутрішньоорганізаційна активність, спрямована на становлення, реформування й забезпечення стабільної діяльності митної системи. Отже, це адміністрування мережею одиниць державного апарату, які здійснюють адміністрування суспільним життям. Показово, що в наукових текстах зустрічається аналогічне повторення щодо ретроспективного попередника аналізованої категорії – «управління управління» [14, с. 17]. Однак приведені роз'яснення не узгоджуються з певними засадами.

По-перше, до змісту митної справи, незважаючи на її пріоритетну спрямованість, законом включається «організація й забезпечення діяльності органів доходів і зборів» (ч. 1 ст. 7 МК України), що не дозволяє ототожнити «справу» лише із заходами зовнішнього вектора. Приведений елемент митної справи не виділявся МК України 2002 р. та отримав закріплення лише в новому акті. Принагідно зауважимо, що організують та забезпечують діяльність органів доходів і зборів не лише ці органи (у галузевому контексті – митна система), а й інші державні інституції, наприклад Кабінет Міністрів України. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [15] цей орган організовує та забезпечує здійснення митної справи, а також щодо Державної фіскальної служби України, як і інших центральних органів виконавчої влади, реалізує стандартні організаційні повноваження: затверджує граничну чисельність працівників, приймає рішення про створення територіальних органів як юридичних осіб публічного права тощо. Проте «організація й забезпечення діяльності органів доходів і зборів» як елемент митної справи стосується лише заходів, вчинюваних названою в його формулюванні владною вертикаллю, а не всіх установчо-впорядковуючих дій щодо системи.

По-друге, помилково розуміти під «публічним адмініструванням у сфері державної митної справи» лише установчо-організаційні заходи, спрямовані на впорядкування митної системи, забезпечення здійснення митної справи, проте вчинювані органами, які перебувають поза відповідною системою та не реалізують відповідну справу. Ключовим у розумінні формулювання є слово «сфера» – район дії, межа поширення чого-небудь [16, с. 1419]. Під час звернення до «публічного адміністрування у сфері державної митної справи» йдеться не про адміністрування митною справою та не про митну справу як адміністрування, а про всю сферу державної митної справи, тобто про коло суспільних відносин, у яких вона виникає й здійснюється. Таким

чином, публічне адміністрування у сфері державної митної справи поєднує у своєму змісті владно-розпорядчі й впорядковуючі заходи зовнішнього та внутрішнього спрямування, здійснювані як митними органами, так і іншими суб'єктами урядування. «Державна митна справа» позначає в цьому разі сектор соціальної активності, значно ширший, ніж її власна організуюча ідея. Так, Ю.Д. Кунев та Л.Р. Баязітов пропонують співвідносити прикметник «митний» із «переміщенням чогось через кордон» або з «діяльністю наділених певними повноваженнями осіб». При цьому найприроднішим та історично достовірним дослідники вважають перший варіант асоціювання прикметника в похідному терміні «митна справа» [17, с. 8–10]. Саме таке розуміння є актуальним в аналізованій ситуації та дозволяє, не обмежуючи сферу лише діяльністю митної системи, з'ясувати дійсний суб'єктний склад та обсяг «публічного адміністрування» в галузевому контексті: щодо всіх відносин, які виникають у зв'язку з публічним владно-розпорядчим забезпеченням «переміщення чогось» через митний кордон.

Ілюстративним для охарактеризованої позиції вважаємо введення у вітчизняне законодавство терміна «державна політика у сфері державної митної справи». Він отримав пояснення в ст. 5 МК України 2012 р., однак Законом України «Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи» від 4 липня 2013 р. [18] був змінений на «державну митну політику». Порівняльний аналіз дефініцій відповідних понять хоч і дозволяє виявити перефразування або певне структурне оновлення (зокрема, відступ від спрямованості на «наповнення державного бюджету»), проте не суперечить змістовному ототожненню: «державна політика у сфері державної митної справи» та «державна митна політика» мають один зміст. Зіставлення їх словесного вираження показує, що як «сфера державної митної справи» у першому терміні позначалася вся митна сфера, а не лише виконавчо-розпорядча діяльність митних органів (один із засобів втілення відповідної політики). Аналогічно публічне адміністрування у сфері державної митної справи можна перефразувати як «публічне адміністрування у митній сфері» (проте не «митне адміністрування», яке є вужчим за колом суб'єктів і змістом заходів).

Повертаючись до вказаних нормативних дефініцій галузевої політики, наголосимо на позитивності понятійного оновлення Законом України «Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи» від 4 липня 2013 р. По-перше, послуговання терміном «митна політика» є традиційним для вітчизняного законодавства та ustalеним у науці митного права. По-друге, він не має внутрішнього протиріччя словесних складових, адже, незважаючи на вкладений законодавцем зміст, «державна політика у сфері державної митної справи» все-таки містить циклічне посилання на себе та може тлумачитись абсурдно: «державна політика <...> у сфері <...> здійснення митними органами заходів щодо реалізації цієї державної політики» (митна справа). Вказане первинне позначення політики було усунуте фрагментарно, зокрема замінене в ст. 5 МК України, проте збережене в деяких інших нормах кодексу: ч. 1 ст. 7 (визначення митної справи), п. 3 Прикінцевих та перехідних положень (дія нормативних актів у часі). Подібні технічні недоліки свідчать про низький рівень наукового забезпечення галузевої (можливо, і загальної) правотворчості, ускладнюють розуміння, а отже, і застосування правових приписів, стають додатковою перешкодою в доктринальному опрацюванні юридичних текстів (показовим є офіційне визначення державної митної справи з використанням неоднозначного, уже зміненого

формування, адже «справа» й без того є об'єктом численних обговорень і дискусій). Також неузгодженість категоріального апарату здатна зумовити зайві теоретичні пошуки: одночасне використання двох політичних дефініцій закономірно викликає питання про відмінність понять та спроби його вирішити.

Звернемо увагу на ще один аспект оновлення категоріального апарату: якщо раніше в митному законодавстві йшлося про «митну політику» та «митну справу», то в МК України 2012 р. ці терміни застосовуються з прикметником «державна». Наскільки необхідним та обґрунтованим є подібне нововведення? Що стосується митної справи, то позитивний ефект від доповнення полягає в акцентуванні на її приналежності до конкретної політико-правової форми організації суспільства. Здійснення відповідної діяльності лише органами доходів і зборів виключає існування муніципальної, громадської чи будь-якої іншої, окрім державної, митної справи. Вироблення та навіть окремі заходи щодо реалізації митної політики можуть здійснюватися невідомими інституціями: громадськими об'єднаннями, носіями групових виробничих або економічних інтересів тощо. При цьому додання прикметника «державна» стає більш доцільним, оскільки дозволяє наголосити на тій частині галузевої політики, яка сформувалась на найвищому публічному рівні країни, єдина переходить у форму митного законодавства та втілюється посередністю митної справи, стаючи основою відповідного адміністрування. Водночас не відкидаємо, що європейська інтеграція України та розширення наддержавної складової можуть у майбутньому привести до відмови від деталізації, особливо щодо політичного терміна.

Висновки. З огляду на нормативно закріплені фундаментальні засади державна митна справа – це сукупність заходів, які здійснюються органами доходів і зборів та спрямовуються на реалізацію державної митної політики. При цьому державна митна справа є лише одним із засобів втілення галузевої політики, причому лише тієї її частини, яка отримала законодавче закріплення. У ч. 1 ст. 7 МК України передбачено перелік складових «справи» та доповнено його посиланням на «інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері». Елементи, що прямо названі в кодексі, а також ті, що можуть бути доповнені в майбутньому (з огляду на відкритий список), необхідно трактувати винятково в значенні владної діяльності відомчої вертикалі Державної фіскальної служби України.

Державна митна справа, будучи видом публічного адміністрування, не збігається зі «сферою державної митної справи». Остання, асоціюючись із широким розумінням прикметника «митний», стосується не лише діяльності безпосередньо уповноважених органів митного відомства, а й усього владно-організуючого впливу уповноважених суб'єктів, спрямованого на впорядкування відносин щодо переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон. Кількісна відмінність митної справи та її «сфери» досить точно ілюструється на прикладі терміна «державна політика у сфері державної митної справи», під яким спочатку розумілася (а згодом і було здійснено відповідну заміну в більшості приписів МК України) «державна митна політика», яка безперечно не обмежується митною справою.

Література:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – Ст. 1175.
2. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Д.В. Приймаченко. – Дніпропетровськ, 2007. – 468 с.
3. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. (втратив чинність) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92-15/page>.

4. Вовк Д.Л. Митний контроль сільськогосподарської продукції: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Д.Л. Вовк. – К., 2013. – 228 с.
5. Ківалов С.В. Митна політика України : [підручник] / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич. – О. : Юридична література, 2001. – 256 с.
6. Авакян Т.А. Суб'єкти й форми реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ / Т.А. Авакян // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 1. – С. 37–43.
7. Левченкова Е.А. Правовая политика государства и ее приоритеты в сфере правоохранительной деятельности органов внутренних дел (теоретико-правовой аспект) : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Е.А. Левченкова. – СПб., 2004. – 234 с.
8. Основы таможенных законодательств государств – участников СНГ : утверждены решением Межпарламентской ассамблеи СНГ от 10 февраля 1995 г. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 85. – Ст. 3141.
9. Козырин А.Н. Таможенное право России. Общая часть : [учеб. пособие] / А.Н. Козырин. – М. : Спарк, 1995. – 134 с.
10. Додін С.В. Поняття та зміст митної справи України / С.В. Додін // Митна справа. – 2004. – № 4. – С. 11–17.
11. Авер'янов В.Б. Реформування українського адміністративного права: необхідність переосмислення теоретичних постулатів / В.Б. Авер'янов // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С.В. Ківалова. – 2003. – Вип. 19. – С. 8–12.
12. Ківалов С.В. Адміністративне право України : [навч. посібник] / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова. – 5-е вид. перероб. і доп. – О. : Фенікс, 2011. – 400 с.
13. Кунев Ю.Д. Діяльність митної служби України: проблеми правової організації : [монографія] / Ю.Д. Кунев. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 242 с.
14. Арутюнов А.А. Налоговое администрирование обеспечения своевременности поступления налоговых платежей (на материалах Управления ФНС России по г. Москве) : дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 / А.А. Арутюнов. – М., 2006. – 173 с.
15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 20. – Ст. 619.
16. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
17. Кунев Ю.Д. Визначення сутності та змісту основних митно-правових понять: митна справа, митне законодавство / Ю.Д. Кунев, Л.Р. Баязітов // Вісник Академії митної служби України. Серія «Право». – 2013. – № 1(10). – С. 7–13.
18. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи : Закон України від 4 липня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/405-18/paran13#n13>.

Яковлев И. П. Публичное администрирование в сфере государственного таможенного дела: предметно-количественное измерение

Аннотация. Статья посвящена анализу объемной стороны публичного администрирования в сфере государственного таможенного дела. Раскрыто содержание государственного таможенного дела, его соотношение с государственной таможенной политикой и объемом понятия «сфера государственного таможенного дела». Обосновано, что государственное таможенное дело – публичное администрирование, которое осуществляется лишь таможенной системой, выступая в качестве одной из составляющих публичного администрирования в сфере государственного таможенного дела. Обнаружена фрагментарность законодательного отказа от использования термина «государственная политика в сфере государственного таможенного дела». Охарактеризована сущностная нагрузка прилагательного «государственный» при обозначении основных таможенно-правовых категорий.

Ключевые слова: публичное администрирование, государственное таможенное дело, государственная таможенная политика, сфера государственного таможенного дела.

Yakovlev I. Public administration in the state customs sphere: objective and quantitative measurement

Summary. The paper concentrates on volumetric analysis of public administration in the state customs sphere. It deals with state customs procedures, their correlation with state customs policy and “state customs sphere”. The paper substantiates state customs procedures as public administration realized

only by customs system being the element of public administration in the state customs sphere. The article presents fragmented legislative omission of term “state policy in the state customs sphere”. Meaning of the adjective “state” is defined at labeling fundamental customs and legal categories.

Key words: public administration, state customs procedures, state customs policy, state customs sphere.